МІНІСТЕРСТВО НАУКИ ТА ОСВІТИ УКРАЇНИ

Київський національний університет будівництва та архітектури

ЕСТЕТИКА АРХІТЕКТУРИ

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності «Дизайн»

Київ 2024

УДК 72.00:111.852
Е87

Укладачі: К. М. Покотило, канд. філос. наук, доцент;
Г. П. Таран, канд. філос. наук, доцент;
В. Д. Хавроненко, канд. філос. наук, доцент

Рецензент А. А. Гоцалюк, д-р філос. наук, професор

Відповідальний за випуск І. В. Чорноморденко д-р філос. наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри філософії, протокол №12 від 15 квітня .2024 року.

В авторській редакції.

Естетика архітектури: методичні рекомендації до вивчення
Е87 дисципліни / уклад. : Покотило К.М., Таран Г.П., Хавроненко В.Д. – Київ : КНУБА, 2024. – 12 с.

Містять програмний матеріал до вивчення освітньої компоненти за вибором.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Дизайн».

© КНУБА, 2024

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчення естетики архітектури, з акцентом на її філософську основу, є невід'ємною частиною підготовки кваліфікованих архітекторів. Це дає їм розуміння глибинних принципів, що лежать в основі архітектурної творчості.

Методичні рекомендації з естетики архітектури покликані дати студентам-архітекторам уявлення про цю дисципліну, розкрити їй сутність та значення естетичного смаку. Використовуючи приклади з історії та практики архітектури, автори прагнуть пролити світло як на природу архітектури, так і на природу естетичного судження. Крім того, вони ставлять перед собою завдання пов'язати естетичне судження з практичним розумінням архітектурної творчості, що допоможе студентам використовувати естетичні принципи під час виконання курсових та дипломних проєктів.

Вивчення естетики архітектури має велику цінність не лише як теоретичний вступ до цієї дисципліни, але й як форма розвитку критичного мислення та аналітичних здібностей. Завдяки знанням естетики архітектури студенти вчаться оцінювати існуючі архітектурні проєкти через призму краси, функціональності та естетичної цінності. Для кращого розуміння естетики архітектури автори звертаються до історії архітектури, що дає їм можливість простежити еволюцію естетичних принципів, визначити вплив різних культурних та історичних факторів на формування архітектурних стилів, а також зрозуміти зв'язок архітектури з іншими видами мистецтва.

Завдяки методичним рекомендаціям студенти зможуть отримати нові знання з естетики архітектури, поглибити розуміння філософських проблем естетики та сформувати власний естетичний смак.

Метою дисципліни є формування у студентів системи знань про форми, категорії, концепції, моделі естетичного освоєння дійсності в архітектурі, про роль естетичних смаків та ідеалів у формуванні особистості, здатної для подальшого інтелектуального та духовного зростання.

Програмні результати навчання:

знати:

- поняття, категорії, терміни та визначення у сфері естетики архітектури;
- форми естетичного освоєння дійсності в архітектурі;
- структуру естетичної свідомості;
- питання поліфункціональності науки, мистецтва і техніки в об’єктах архітектури;

уміти:

- співставляти особливості та історичні різновиди естетичної свідомості в архітектурі;
- здійснювати проєктні роботи з урахуванням естетичних критеріїв;
- формувати та обґрунтовувати власні естетичні погляди та смаки щодо об’єктів архітектури;
- використовувати здобуті знання у професійній сфері та щоденному житті, правильно виокремлювати теоретичні, ціннісні аспекти естетичних знань;
- правильно характеризувати основні естетичні категорії; здійснювати проєктні роботи з урахуванням естетичних критеріїв.

Зміст навчальної дисципліни:

- загальне уявлення про естетику архітектури;
- визначення основних естетичних категорій.
- статус категорій естетики;
- поліфункціональність науки, мистецтва і техніки в об’єктах архітектури;
- моделювання об'єктів архітектури;
- естетичні категорії психології архітектури;
- естетична свідомість, естетичний ідеал і смак; стилі в архітектурі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. ЕСТЕТИКА АРХІТЕКТУРИ. ВСТУП ДО ІСТОРІЇ ЕСТЕТИКИ АРХІТЕКТУРИ

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи естетики архітектури

Лекція № 1. Філософія, естетика, філософія архітектури– співвідношення понять.

Лекція № 2. Естетика, психологія та теорія архітектури. Сутнісні риси естетики архітектури.

Лекція № 3. Естетична природа архітектури: функція, простір, пропорційність.

Лекція №4.Естетичне сприйняття архітектури.

Лекція № 5.Сучасні естетичні теорії архітектури.

Змістовний модуль 2.Естетичні засади архітектурної творчості

Лекція № 6.Мова архітектури та архітектурний стиль.

Лекція № 7.Засоби вираження у архітектурі

Лекція № 8.Особливості архітектурного образу. Мистецтво архітектури

Лекція № 9. Оцінка архітектури, ідеал та архітектурна критика.

Лекція № 10. Архітектурне виховання та освіта.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ пор.	Назва теми	Кількість годин
1	Естетичні категорії.	2
2	Естетична свідомість та особливості сприйняття архітектури	2
3	Архітектура і дизайн	2
4	Естетичні теорії архітектури Нового часу і сучасності.	2
5	Захист індивідуальної роботи	2
Разом		**10**

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин
1. Опанування лекційного матеріалу	5
2. Підготовка до практичних занять та індивідуальної роботи під керівництвом викладача	5
3. Виконання індивідуального завдання	6
4. Робота з літературою та електронними носіями	5
Усього годин	**21**

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Загальними **етапами** щодо виконання індивідуальної роботи є:

- вибір, затвердження (погодження з викладачем) та обґрунтування теми;
- складання плану;
- вивчення літератури, інтернет-ресурсів з проблеми;
- текстове оформлення;
- оформлення графічної роботи у визначеній техніці;
- захист індивідуальної роботи у форматі ревю.

Структурно індивідуальна робота містить :

- титульну сторінку із зазначенням теми, прізвища студента та викладача
- план, який включає: вступ; основну частину; висновки;
- список використаної літератури;
- графічну роботу, як продовження та ілюстрацію теоретичної частини.

Тема індивідуальної роботи має бути у контексті навчальної дисципліни.

Алгоритм вибору теми:

1. Студент використовує за основу тему своєї бакалаврської дипломної роботи.

2. В індивідуальній роботі студент пропонує архітектурні засоби, які покликані підвищити естетичну цінність бакалаврської роботи.

3. На основі проведених досліджень потрібно створити презентацію та представити на захист у форматі ревю.

Захист індивідуальної роботи відбувається у форматі «ревю», яке складається із презентації теоретичної частини та демонстрації графічної візуалізації.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Основні форми участі студентів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується студентами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування або відпрацювання у разі пропусків, усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

Під час оцінювання рівня знань студента аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються студенту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому практичному занятті з урахуванням підсумків поточного та модульного контроля. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів, але не є середнім арифметичним.

Поточний контроль здійснюється під час лекцій. Модульний контроль здійснюється під час практичних занять під контролем викладача відповідно до планових модульних контролів, передбачених робочою програмою.

Форма модульного контролю – захист індивідуальної роботи та контрольні тести.

Семестровий контроль – залік.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання			
ЗМ 1	ЗМ 2	РГР	Сума
20	20	60	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у ПОЛОЖЕННІ ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням: http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/Положення-про-критерії-оцінювання-знань-здобувачів.pdf.

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

• Комп'ютер з програмним забезпеченням для проведення лекційних та виконання практичних робіт: Microsoft PowerPoint – візуалізація даних.

• Мультимедійний проєктор.

• Маркерна дошка.

• Мобільний екран.

Політика курсу («правила гри»)

• Курс передбачає як індивідуальну роботу зі студентом, так і роботу в групі.

• Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

• Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування практичних занять, а також самостійну роботу.

• Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.

• Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

• Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

• Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (у т. ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше ніж 70 %. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену.

Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання екзамену, а також виконати індивідуальне завдання, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, відрядження, конкурс тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Підручники та навчальні посібники

1. Roger Scruton The Aesthetics of Architecture. – Princeton University Press, 2013. Режим доступу: https://doi.org/10.2307/j.ctv21r3q1d (дата звернення: 20.2.2024) . – Назва з екрану.

2. Естетика: навчальний посібник для педагогів / під ред. Т.І. Андрущенко. – К.: Вид. НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. - 613 с.

3. Естетика: підручник / За заг. ред. Л. Т. Левчук. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 520 с.

4. Мардер А.П. Теоретичні основи естетики архітектури: конспект лекцій. –. К.: КНУБА, 2002. – 88 с.

Методичні роботи

1. Архітектура: короткий словник-довідник / за заг. ред. А. ІІ. Мардера. - К.: Будівельник, 1995. – 335 с.

2. Бєломєсяцев А. Б. Філософські основи архітектури: монографія. - Київ: ІПСМ АМУ, 2005. - 488 с.

3. Зиміна С.Б. Стилі інтер'єру: навч. посіб. – К.: Довіра, 2018. – 360 с.

4. Король В.П. Архітектурне проектування житла. підручник. – К. : Саміт-книга, 2023. – 208 с.

5. Левчук Л.Т. Психоаналіз: історія, теорія, мистецька практика: навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. – 255 с.

6. Основи біодизайну: навч. посіб. для студентів ВНЗ. / В. Є. Михайленко, О.В. Кащенко. – К.: Каравела, 2021. – 224 с.

7. Українська естетика: традиції та сучасний стан: монографія / Лариса Левчук.– К. : Маклаут, 2011. – 339 с.

Інформаційні ресурси:

1. Електронна версія сайту: http://library.knuba.edu.ua/ - Електронна бібліотека КНУБА.

2. Електронна версія сайту: http://www.info-library.com.ua/ – Електронна бібліотека.

3. Електронна версія сайту: https://plato.stanford.edu/entries/aesthetic-concept/

Навчально-методичне видання

ЕСТЕТИКА АРХІТЕКТУРИ

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти спеціальності «Дизайн»

Укладачі: **Покотило** Костянтин Михайлович,
Таран Ганна Павлівна,
Хавроненко Василь Дмитрович

Комп’ютерне верстання *А. П. Селівестрової*

Підписано до друку 09.08. 2024. Формат 60 × 84 $_{1/16}$.
Ум. друк. арк. 0,70. Обл.-вид. арк. 0,75.
Електронний документ. Вид. № 126/ІІІ-24

Видавець і виготовлювач:

Київський національний університет будівництва і архітектури
проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб’єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002